

Ekologie

Význam slova 'Ekologie'

S pojmem ekologie se v historii biologických poprvé setkáváme v roce 1869, kdy německý filozof a biolog Erns Haeckel tuto vědu definoval jako vědu o vztazích organismů k okolnímu světu. Zhruba o sto let později byla ekologie vnímána jako věda o struktuře a funkci přírody. V současné době se nejčastěji používá definice, že ekologie je věda o vztazích mezi organismy a jejich prostředím.

Věda zkoumající vzájemné vztahy mezi organismy a jejich prostředím, věda o souvislostech v přírodě, studiu vnitřní struktury a funkce přírody, nauka o ekosystémech. Dnes je toto velmi populární slovo, často uvádáno v nesprávných až mylných a zavádějících souvislostech. Slovo Ekologie vzniklo z řeckého slova oikos - prostředí, dům, domácnost, které je příponou ke slovu logos – věda, mudrctví.

- ❖ Ekologie je vše co se nějakým způsobem týká životního prostředí a jeho ochrany.

Ekorady pro každý den

Mnohdy jde jen o tah ruky v regálu obchodu nebo o chování. Ekologie je ale i pro ty, co chtějí své peníze rozumně investovat či prostě utratit (a zbytečně při tom neškodit). Nejrůznější alternativy příznivé pro životní prostředí jsou často příznivé i z hlediska vlastního zdraví (přírodní materiály ap.).

Odpady

Základní zásady zní - recyklovat, vyvarovat se zbytečné produkci odpadů. Problematice recyklací již mnozí rozumí (dnes stačí si i umět spočítat finančně). Přesto je dosud ledaskde problém vůbec s možností recyklace třeba papíru a bioodpadu, existují nejasnosti jaké plasty patří do žlutých kontejnerů. Bližší informace se dozvíte na internetových stránkách, užitečných je ale i jen pár obecných pravidel.

Objemnější výrobky mají relativně menší povrch ve srovnání s menšími baleními (téhož množství výrobku), proto lze doporučit nákup větších balení kvůli úspoře obalových materiálů (nebalí se zvlášť jednotlivé části či malé objemy). Opakovaným využíváním nějaké nádoby lze potřebu balení eliminovat zcela (jen nutnost např. vyplachování a dovoz prázdných nádob dříve bylo běžné chodit např. pro mléko s bandaskou, dnes jsou jakousi obdobou vratné láhve). Preferovat lze i výrobky na opakované použití před výrobky jednorázovými (např. umělohmotné nádoby).

Nakupování:

Je dobré všimnout si ekoznačení, kupovat místní produkty (eliminace zbytečné dopravy spojené s dovozem zboží; i při koupi obyčejné kávy lze sáhnout "vedle" po zdravější meltě, nekupovat argentinská jablka, brazilská kuřata, čínský česnek či francouzské jogurty), často je vhodná preference přírodních produktů před syntetickými (obnovitelné zdroje surovin, výroba bez jedů).

Specifickým jevem je "zdravá výživa" (mořské ryby, tropické ovoce) - nejde jen o dovoz, ale u ryb vůbec o ohrožení oceánů i rybích populací, samotnou kapitolou jsou např. banány, navíc mnohdy jednostranná spotřeba potlačuje přirozenou pestrost i vyváženost potravy (problém právě s některými doplňkovými vitamíny). "Zdravě a hezky" vypadající ovoce zase může svědčit o použití mnoha chemických postřiků při pěstování, aby je při pěstování nenapadl "červík".

Doprava

Ideální je bezmotorová doprava (chůze, cyklistika), následuje vytížená hromadná doprava. Vlák či bus jezdívají dle řádu tak jako tak, při vytížení mají nejmenší spotřebu energie na osobu, nesrovnatelné jsou parkovací potřeby (stovky potřebných aut pro jednotlivé cestující ve srovnání s jedním autobusem v pohybu), ani v nejlidnatějších městech se při jejím maximálním využívání nemusí vytvářet dopravní zácpy. Hromadná doprava je levná, bezpečná, bezstarostná a během přepravy nemusíte čas ztrácet řízením. Prázdný vlak ani bus ale rozhodně nejsou ekologičtější než vytížené prostředky osobní dopravy (moped pro jednu osobu, čtyři cestující v automobilu apod.).

Dále záleží jaký zdroj energie prostředky pohání (různá fosilní paliva x biopaliva), jak efektivní je přeměna energie paliva na zejména energii kinetickou (druh motoru) a rozhoduje i styl jízdy (agresivní či naopak příliš pomalá jízda s častým brzděním spotřebu zvyšují). Při obměně staršího vozidla srovnajte energetickou náročnost jeho výroby s úsporou, kterou novější typ může vůbec přinést (u různých vlaků je často výhodná rekonstrukce a modernizace před výrobou úplně nového, auto za tři roky není do šrotu). Jak ušetřit benzín naleznete? Jezdit středně rychle (60 - 80 km/h).

Voda

Se spotřebou vody je spojena spotřeba energie potřebná k její výrobě (čištění, doprava). Existuje celá řada opatření na úsporu vody v domácnostech,

- ❖ viz plná pet láhev v nádobě na splachovací vodu.

Zvláštním problémem je balená voda ať v PET (problém s odpadem, ale i se znehodnocením obsahu škodlivými látkami a pomnoženými mikroorganismy), tak ve skle (těžké láhve zvyšují spotřebu dopravních prostředků, s jejich skladováním je spojeno budování skladovacích prostor a samotná výroba nebo recyklace jsou mimořádně energeticky náročné srovnatelné s tavením křemene). PET jsou navíc často při prodeji nevhodně skladovány.

Kolik vody spotřebujeme? (množství litrů na osobu za den)

- Afganistán – 60l
- Indie – 60l
- Thajsko – 75l
- Německo – 110l
- Velká Británie – 175l
- Francie – 210l
- Česká republika se blíží ke 400l

Bydlení

Hromadné bydlení je výhodnější než rodinné, rekonstrukce často výhodnější než novostavba. Toto souvisí s potřebou záboru nové půdy pro stavby, nutností spotřeby přírodních zdrojů pro novostavby a likvidací mnohdy i prakticky nerecyklovatelného materiálu. Zateplení budov je dobrá věc. Z izolačních materiálů dobře vychází konopí. Je zřejmé, že u hromadného bydlení je potřeba izolovat menší povrchy, které jsou ve styku s vnějším prostředím (společné stěny se sousedy).

Globální oteplování (článek mé kolegyně na vysoké škole v pardubicích)

Globální oteplování - děsivá hrozba pro lidstvo nebo jen nejapný žert novinářů a reportérů? Máme být v klidu nebo se opravdu obávat? Pokud se nebezpečí neskryvá daleko, co můžeme ještě udělat proto, abychom katastrofě zabránili nebo ji alespoň oddálili? A co se vůbec myslí tím globálním oteplováním?

Otázek již bylo položeno dost, pojďme se nyní věnovat jejich odpovědím.

Vědci tvrdí, že globální oteplování je způsobeno tzv. skleníkovým efektem. Normálně totiž teplo, které přichází ze slunce na zem zemi ohřeje a poté se vrací zpět do vesmíru. Ovšem poslední dobou přibývá v atmosféře zejména oxid uhličitý, který tím, že zachycuje sluneční paprsky, brání jejich návratu do vesmíru a tím začíná pomalé oteplování země. (pozn. proto skleníkový efekt – z naší země se stává jakýsi skleník) Ale proč oxidu uhličitého přibývá? Důvodů je více. Jedním z nich je kácení deštných lesů. Tyto lesy pomáhají absorbovat oxid uhličitý. Zjednodušeně řečeno, jak mnozí jistě vědí, je to opak lidského dýchacího ústrojí. Zatímco lidé přijímají kyslík a vydechují mimo jiné i oxid uhličitý, u rostlin a stromů je tomu naopak. Proto je důležité, aby nejvíce zalesněné plochy naší planety, jakými jsou právě deštné pralesy zůstávali nepoškozené a pod ochranou ekologů, jelikož jsou pro nás v tomto směru velice potřebné. Mezi další důvod zvýšeného výskytu oxidu uhličitého v ovzduší je důsledek průmyslových emisí.

Z toho, co jsme se teď dozvěděli plyne, že globální oteplování nebude asi úplným výmyslem médií. Jak jinak bychom si vysvětlili tak nadprůměrně teplou zimu?

Na co se tedy máme připravit a jak proti tomu bojovat? Podle mnohých vědců by během následujících 50 let měla teplota vzduch stoupnout až o 3°C. Jaký by to mělo dopad na oblast ledovců, které jsou pro nás tak důležité? Katastrofální. Již dnes nám mizí takřka před očima. Tím se odvíjí další kolotoč problému, který nemá konce. Můžeme jmenovat zvyšování vodní hladiny způsobené táním ledovců. Malé ostrovy a ostrůvky v oceánech jsou zaplavovány a pomalu se ztrácejí a nížinaté země na pobřežích se neustále díky přílivu vody zmenšují. A co pak oblast Afriky? Již dnes chudá a sluncem vyprahlá oblast, kde si lidé jen stěží užijí by měla být díky globálnímu oteplování ještě chudší a vyprahlější, jde to vůbec?

To bylo uvedení pár příkladů z mnoha, jak by globální oteplování mohlo měnit naši Zemi. Když se nad tím zamyslíme každý individuálně, zjistíme, že to je opravdu GLOBÁLNÍ problém a i když budu sebevíce chtít, já sám s tím nic nez můžu.

Co tedy dělat? V dnešní době již existuje spousta ekologických organizací, které se tímto problémem intenzivně zabývají. Nic nám nebrání v tom připojit se k jejich usilovné práci o „nápravu Země“.

Nejznámější mezinárodní a celostátní ekologické projekty

- Modré z nebe
- Globe
- Přes tři schody do života
- Ozón

Stupnice zvláštní ochrany přírody státem a zákony:

- 1) Národní park – velké území s téměř nedotčenou genocenózou(živá i neživá příroda),pochyb v něm podléhá zvláštnímu režimu (NP- Krkonoše, Podyjí, Šumava) (mezinárodní význam)
- 2) Chráněná krajinná oblast – část krajiny s rozptýlenými vzácnými přírodními jevy
- 3) Národní přírodní rezervace – menší území s téměř nedotčenou genocenózou(mezinárodní význam)
- 4) Přírodní rezervace – menší území, chrání se zde genocenóza, význam regionální
- 5) Národní přírodní památka – drobné území s chráněnou určitou částí genocenózou (mezinárodní význam)
- 6) Přírodní památka – drobné území s chráněnou určitou částí genocenózou, význam regionální

Kriticky ohrožené druhy

- Cikáda, kudlanka,rak,..
- Mihule, čolek, skokan, ropucha, ještěrka, užovka, zmje,..
- Chřástal, orel, poštolka, sokol, tetřev, volavka, strnad, pušтік, luňák,..
- Bobr, medvěd, plch, vlk, sysel, ..

Ekologický přístup k přírodě

Základní myšlenka je neplýtvat.

- Hra – začni přemýšlet nad tím co všechno potřebuješ k životu. Udělej si soupis věcí, které jsi použil minulý týden, rozmysli si kolik věcí jsi zbytečně vyhodil, kolik věcí skutečně potřebuješ. (krátký seminář na toto téma, každý představí co by mohl zlepšit)

Co můžu udělat na skautském táboře abychom nejméně ubižovali naší matičce zemi?

- Přebitečné potřeby zahrabat jako kompost. Do stejné odpadovky se sype i popel.
- Odpad – co jsem si přinesl to si také odnesu a vyhodím do popelnice
- Třídít odpad – několik nádob na různé druhy nerozkladového materiálu
- Latrína by měla být hluboká a spíš úzka.
- Filtrovačka pro odpad z kuchyně(viz. Skautskou stezkou str.265)

Co zmůžu sám? (vybráno z ekologického dvacatera)

- 4. Pokud z nějakého důvodu jezdíte autem, **udržujte svůj automobil v dobrém stavu.** Nafouknuté pneumatiky, výměna oleje či filtrovacích zařízení snižují množství škodlivin vypouštěných z vašeho auta a snižují spotřebu. **Jeďte pomaleji** a s klidem, nejvíce pohonných hmot spálíte při rozjíždění a změnách rychlosti vůbec.
- 7. **Jeďte na kole** – do práce, po práci, na návštěvu, na nákup.
- 9. Vysadte ve svém okolí **strom**. Vypadá to pateticky, ale strom v průběhu svého života může asimilovat tuny uhlíku. Pokud ho vysadíte příhodně, může vám stínit za horkých dnů, sloužit jako hromosvod apod.
- 12. Vypínejte ze zdi všechny elektrospotřebiče, které zrovna nepoužíváte – rádio, počítač, televizi, tiskárnu apod. Elektrospotřebiče **v režimu stand-by spotřebovávají energii.**
- 17. **Vyhýbejte se jednorázovým obalům.** Nahradte plastové sáčky a nákupní tašky těmi, co si přinesete s sebou a opakovaně používáte. „Ačkoli mnohé supermarkety v USA plastové tašky recyklují, jedná se stále o velmi náročný proces“. Kupujte produkty bez obalů, případně v obalech, které se ve vašem okolí dají a mají recyklovat. **heslo: Recyklujte.**